

Statistikk for kommunale arkivtjenester 2015

For andre året på rad er svarprosenten på Riksarkivarens statistikk for kommunale arkivtjenester (også kalt «Kommuneundersøkelsen») svært god, noe som tyder på at den begynner å få fotfeste i kommunene landet rundt. Undersøkelsen avdekker i år både utfordringer og positive utviklingstrekk.

Tallene viser at de fleste kommuner i dag benytter seg av ulike elektroniske systemer (både sak/arkivsystemer og fagsystemer), men at det langt ifra er alle kommunene som har fullelektronisk arkivdanning, dvs. at flere kommuner fortsatt i hovedsak danner arkiv på papir. Når det kommer til rutinene for å sikre at arkivpliktige dokumenter som blir produsert i de ulike elektroniske systemene blir journalført, viser tallene at dette er noe som varierer fra kommune til kommune. De fleste kommuner har rutinene på plass for journalføring av eksempelvis e-post og dokumenter i skytjenester. Men, vi vet at rutiner slett ikke er noen garanti for at en arbeidsoppgave i realiteten blir gjort, og det er derfor viktig at kommunene setter fokus på den faktiske gjennomføringen av rutinene for å sikre god dokumentasjon. Tallene viser også at de fleste kommuner er med i interkommunale samarbeid og avtaler med private tjenesteytere, men at arkivholdet sjeldent er en del av disse avtalene. Det er i år en noe høyere andel kommuner som rapporterer at de har lagt planer for håndteringen av kommunens arkiver ved en evt. kommunesammenslåing, men andelen er fortsatt urovekkende lav – 14 prosent. Undersøkelsen viser på den annen side at nesten alle de kommunale arkivtjenestene selv har begynt å reflektere over de arkivmessige utfordringene knyttet til en evt. sammenslåing. I år som i fjor rapporterer få kommuner om rutiner knyttet til langtidsbevaring av digitalt skapte arkiver. Selv om de fleste kommuner rapporterer at de har elektroniske systemer på et eller flere av sine fagområder, er det svært få som har foretatt uttrekk for langtidsbevaring fra disse systemene.

Statistikken i korte trekk

- 96,6 % av landets kommuner og fylkeskommuner har i år besvart undersøkelsen.
- 93 % av kommunene og fylkeskommunene oppgir at de har arkivleder. Over 1/4 av arkivlederne bruker bare 0-25 % av tiden til arkivoppgaver.
- 75 % av kommunene og fylkeskommunene har utarbeidet en arkivplan iht. Arkivforskriften § 2-2.
- 55 % av kommunene/fylkeskommunene har fullelektronisk arkivdanning, dvs. at de ikke danner arkiv på papir. 26 % av kommunene har delvis elektronisk arkivdanning. 19 % har ikke fullelektronisk arkiv.
- 28 % av kommunene og fylkeskommunene benytter digital ekspedisjon, dvs. at de formidler brev/dokumenter til sine innbyggere ved hjelp av en elektronisk løsning (f.eks. SvarUt eller Digipost). 10 % oppgir at de delvis benytter digital ekspedisjon.
- Det er i løpet av 2015 blitt produsert ca. 1,6 millioner saker og ca. 10,3 millioner dokumenter med vedlegg (journalposter). I gjennomsnitt er dette ca. 3700 saker og 24 000 journalposter per kommune/fylkeskommune.
- 59 % av kommunene som benytter skytjenester rapporterer at de har rutiner som sikrer at arkivpliktige dokumenter som blir behandlet i skytjenestene blir arkivert.
- 22 % av kommunene har utarbeidet bevarings- og kassasjonsplan. 83 % av disse har oppdatert planen (eller er i prosess for å oppdatere) i tråd med Riksarkivarens nye bestemmelser for bevaring og kassasjon av kommunalt og fylkeskommunalt arkivmateriale.
- Kommunene og fylkeskommunene er i gjennomsnitt med i 12,5 interkommunale samarbeid og har 3 avtaler med private tjenesteytere. I bare 20 % av samarbeidene er arkivhold en del av avtalen. Lite er avtalefestet når det gjelder håndtering av arkiv og hva som skal skje ved opphør av samarbeidet.
- 14 % rapporterer at kommunen har planer for håndtering av arkivene ved en evt. kommunesammenslåing. I 17 % av kommunene er arkivtjenesten delaktig i planleggingsprosesser vedrørende kommunereformen. De kommunale arkivtjenestene nevner flere utfordringer – både ressursituasjon, ordning og listeføring av eldre papirarkiver, uttrekk fra databaser og fagsystemer, deltakelse i kommunens planlegging, og samkjøring av ulike kulturer.
- Det finnes om lag 300 000 hyllemeter papirarkiv i norske kommuner og fylkeskommuner (dagligarkiv og bortsetningsarkiv). 30 % av disse er ordnet og listeført. De interkommunale arkivinstitusjonene melder i statistikken for arkivinstitusjoner at de har ledig magasinkapasitet på ca. 90 000 hyllemeter.
- 27 % av kommunene og fylkeskommunene melder at de har rutiner for regelmessige uttrekk fra Noark-systemer med tanke på bevaring.
- De fleste kommuner og fylkeskommuner har elektroniske fagsystemer på et eller flere av sine fagområder. 77 % har ikke foretatt noen uttrekk fra fagsystemer for langtidsbevaring. 28 % av kommunene og fylkeskommunene vet ikke hvordan utfasede og avsluttede elektroniske systemer håndteres.
- 87 % av kommunene og fylkeskommunene er eier/medeier i en kommunal arkivinstitusjon.
- De fleste kommuner og fylkeskommuner rapporterer om tilfredsstillende arkivlokaler iht. Arkivforskriftens krav om vern mot brann, fukt, påvirkning fra klimatiske forhold og ulovlig tilgang.
- Det største etterslepet på arkivarbeidet i kommunal sektor er innen klargjøring av eldre og avsluttede arkiver for avlevering til depot.
- Det befinner seg rundt 1500 hyllemeter privatarkiv rundt omkring i kommunenes bortsetningsarkiv, depotarkiv m.m. (innebefatter ikke privatarkiver i folkebibliotek, lokal avdeling av museum eller byarkiv/IKA/fylkesarkiv).

Om statistikkinnhenting

Riksarkivarens statistikk for kommunale arkivtjenester (også kalt «Kommuneundersøkelsen») retter seg mot arkivholdet i kommunal sektor. Undersøkelsen startet opp i 2010, og er sendt ut årlig til alle landets kommuner og fylkeskommuner. Undersøkelsen inneholder bl.a. spørsmål om kommunens arkivorganisering, rutiner for dagligarkiv og eldre arkiv, arkivmengde og oppbevaringsforhold. Hensikten med undersøkelsen er å sørge for at kommunenes og fylkeskommunenes arkiver håndteres forskriftsmessig både på kort og lang sikt. Undersøkelsen er hjemlet i Arkivloven § 8, om offentlige organers opplysningsplikt.

På samme måte som samfunnet er i en stadig utvikling, er også kommuneundersøkelsen det. Undersøkelsen er utformet slik at det skal være mulig å måle tendenser og trender over tid. Dette betyr at de aller fleste spørsmål går igjen hvert år, noe som gir et godt sammenligningsgrunnlag fra år til år. I tillegg er det viktig at nye oppgaver og fokusområder blir inkorporert i undersøkelsen. I fjor ble spørsmål om arkiv i kommunereformen lagt til, og i år har flere og mer utfyllende spørsmål knyttet til skytjenester og arkiv blitt lagt til.

Undersøkelsen avdekker både utfordringer, positive utviklingstrekk og nye trender knyttet til arkiv i kommunal sektor. Resultatene fra undersøkelsen gir en årlig situasjonsrapport, både for kommunearkivene samlet sett, og også enkeltvis. De årlige analysene er viktige for Riksarkivarens tilsynsarbeid og generelle utviklingsarbeid innenfor arkivsektoren. Analysen kan også være til stor nytte for kommunene selv, for de interkommunale arkivinstitusjonene, og for andre som er interessert i informasjonen som fremkommer av undersøkelsen.

Svarprosenten er i år meget god – hele 429 (431 totalt med Oslo og Bergen) kommuner og fylkeskommuner har svart på undersøkelsen. Dette gir en svarprosent på 96,6 %. I Oslo og Bergen er svarprosenten også høy, 49 av 51 enheter/bydeler har besvart undersøkelsen.

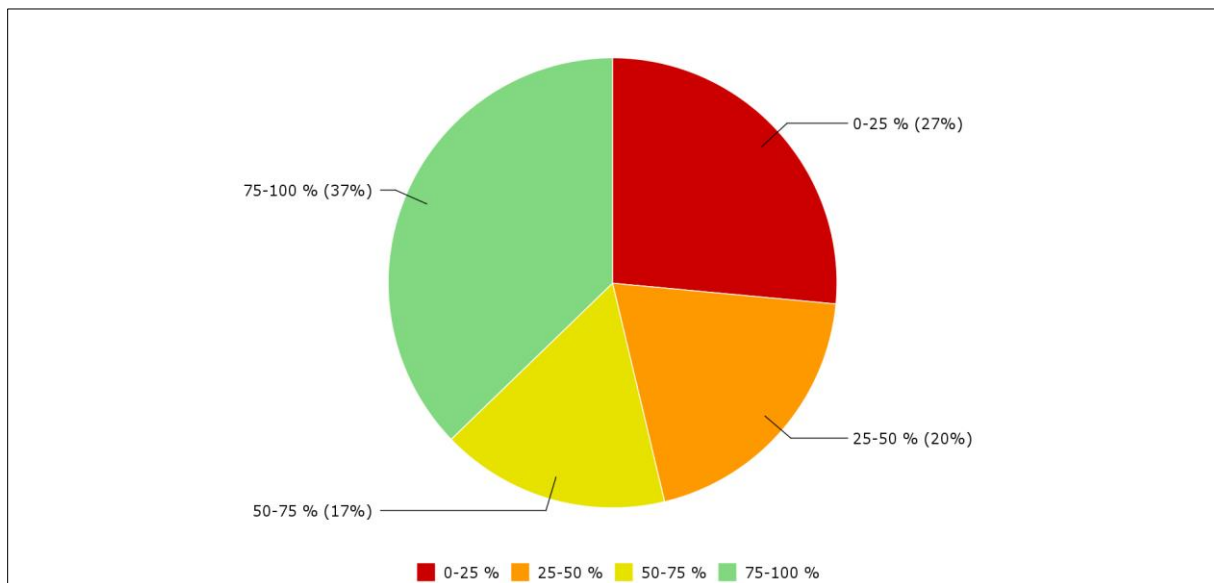
Mye av årsaken til den gode svarprosenten i årets undersøkelse ligger i Riksarkivets tette oppfølging av respondentene både før, under og etter svarperioden. Undersøkelsen ble i år sendt ut 18.februar, med 4 ukers svarfrist. Det ble også sendt ut en «varsel-e-post» til alle kommunene et par uker før de fikk selve undersøkelsen. I tillegg ble det opprettet veiledningssider på Arkivverkets hjemmesider som respondentene fikk tilgang til. Respondentene som ikke besvarte, mottok to påminnelser før fristen gikk ut. Ved svarfristens utløp var det rundt 75 kommuner og fylkeskommuner som ikke hadde gjennomført undersøkelsen. Riksarkivet har tatt direkte kontakt med alle disse respondentene, noe som førte til at svarprosenten økte i ukene etter at fristen var gått ut.

En annen årsak til at svarprosenten i år er så god er at flertallet av kommunene virker å ha satt av mer tid til å svare på undersøkelsen, og veldig mange svarte dermed innen fristen. Det var færre kommuner som måtte pures i år. I tillegg var det i år en tendens at kommunene som ble purret per telefon eller e-post svarte på undersøkelsen innen kort tid. Flere av kommunene som ble purret var allerede i gang med å fylle ut spørreskjemaet når de ble kontaktet.

For noen av spørsmålene har det vært mulig for respondentene å legge inn kommentarer. Kommentarene har vært svært nyttige i analysearbeidet.

Arkivansvar

93 % av kommunene og fylkeskommunene oppgir at de har arkivleder, enten i fast eller midlertidig stilling (for enhetene/bydelene i Oslo og Bergen er tallet 86 %). I flere mindre kommuner er det slik at den som har ansvaret for arkivet også har ansvar for andre oppgaver i kommunen. Dette viser seg i de ulike stillingstitlene som blir rapportert inn. De fleste oppgir tittelen arkivleder, fagansvarlig arkiv eller fagleder arkiv, men flere rapporterer også inn titler som formannskapssekretær og leder servicetorg/kontor. Det at flere av kommunene har arkivledere som, i tillegg til arkivarbeid, også utfører andre oppgaver, vises tydelig i rapporteringen av arkivledernes arbeidstid brukt til arkivoppgaver.

Figur 1: Hvor stor prosentdel av stillingen benyttes til arkivoppgaver?

37 % av arkivlederne oppgir at de benytter mesteparten av tiden sin på arkivoppgaver. Svært mange av arkivlederne oppgir at de bruker mindre enn 75 % av tiden til arkivoppgaver. Over 1/4 av arkivlederne bruker bare mellom 0 og 25 % av arbeidstiden sin til arkivoppgaver.

Når det gjelder stillingens myndighetsområde, er det varierende hvilke oppgaver arkivleder utfører. 69 % av arkivlederne rapporterer at de er delegert ansvaret for dagligarkiv for hele kommunen. For i år fikk respondentene muligheten til å velge et alternativ som sier at de utfører en oppgave av sedvane, selv om den ikke er formelt delegert. 16 % av arkivlederne oppgir at de av sedvane har ansvar for dagligarkivet for hele kommunen. Når det gjelder ansvar for eldre og avsluttet arkiv rapporterer 91 % av arkivlederne at de har denne oppgaven i sin portefølje (72 % som delegert oppgave, 19 % utfører oppgaven av sedvane). I Oslo/Bergen svarer 84 % av arkivlederne at de har ansvar for dagligarkivet for hele enheten/bydelen, mens 73 % oppgir det samme svaret for eldre og avsluttet arkiv.

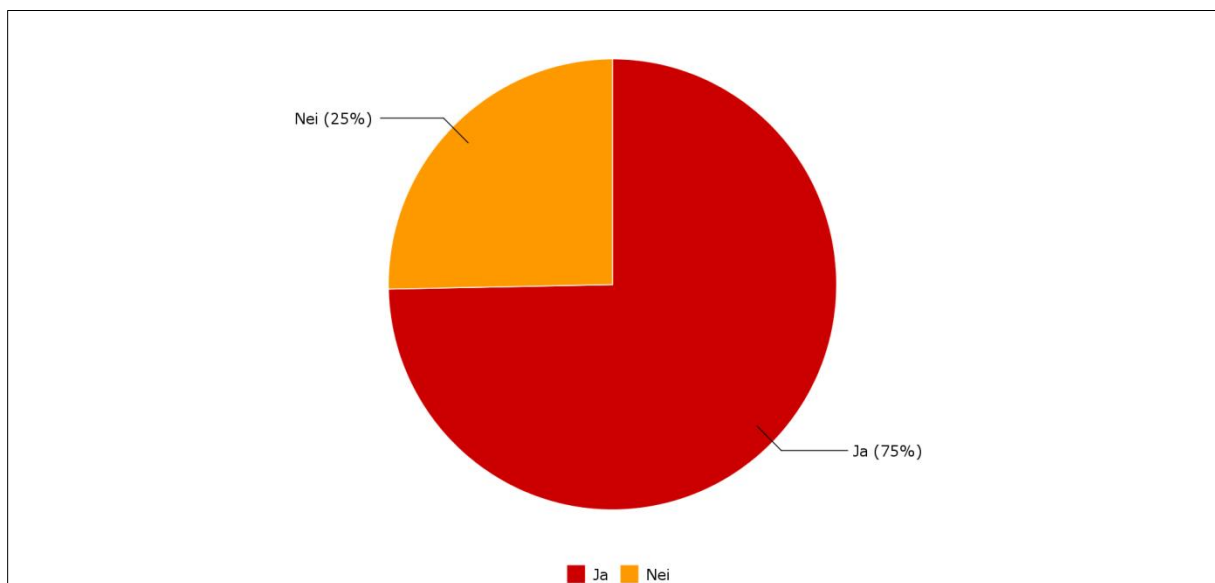
I gjennomsnitt er det i hver kommune 3,33 personer som har arkiv som sin hovedoppgave (3,84 i enhetene/bydelene i Oslo og Bergen). Her spenner tallene som kommunene og fylkeskommunene har sendt inn stort, fra 0 til 43 ansatte som har arkiv som sin hovedoppgave. De fleste som er ansatt i arkivet er fast ansatte, 3,20 i gjennomsnitt per kommune (3,60 i Oslo/Bergen). Når det gjelder

kompetanse, er det i gjennomsnitt kun 0,96 ansatte som jobber med arkiv i kommunene som har høyere arkivfaglig utdanning (Arkivakademiet, høyskole eller universitet). For enhetene/bydelene i Oslo er dette tallet noe høyere, her har i gjennomsnitt 1,76 ansatte høyere arkivfaglig utdanning.

Arkivplan

En arkivplan gir en samlet oversikt over arkiv og arkivfunksjoner i et organ. I følge Arkivforskriften skal planen vise hva arkivet omfatter, hvordan det er organisert, hvor det befinner seg, og hvordan det fysisk er oppstilt. Dessuten skal planen vise hvilke instruks, regler og planer som gjelder for arkivarbeidet. Når det gjelder oversikt over arkivmaterialet er det opp til hver enkel kommune å velge hvor detaljert man vil gå til verks. Et minimum er at det blir redegjort for alle deler av arkivet som utgjør egne enheter, og beskriver deres struktur og fysiske plassering. Det er viktig at også det elektroniske arkivmaterialet blir beskrevet og at det henvises til systemdokumentasjon for alle elektroniske systemer.

I undersøkelsen rapporterer 75 % av kommunene og fylkeskommunene (73 % for Oslo/Bergens del) at de har utarbeidet en arkivplan iht. Arkivforskriftens krav.

Figur 2: Har kommunen en arkivplan iht Arkivforskriftens § 2-2?

Resultatene fra undersøkelsen viser at graden av dokumentasjon i arkivplanen varierer mellom kommunene. Spesielt gjelder dette dokumentasjon av elektronisk materiale og elektroniske systemer. 92 % av kommunene oppgir at de forskjellige arkivdelene (både papirbaserte og elektroniske) er beskrevet helt eller delvis i arkivplanen (88 % i Oslo/Bergen). Men, bare ca. 70 % (86 % i Oslo/Bergen) oppgir at arkivplanen dokumenterer alle elektroniske system med journalfunksjon. Og enda færre, bare 65 % (61 % i Oslo/Bergen), oppgir at arkivplanen inneholder en oversikt over alle elektroniske fagsystemer som kommunen benytter. Bare halvparten av kommunene og fylkeskommunene oppgir at arkivplanen deres inneholder en plan for periodisering og instruks for vedlikehold av historisk elektronisk arkivmateriale inntil overføring til depot. For Oslo/Bergens del er

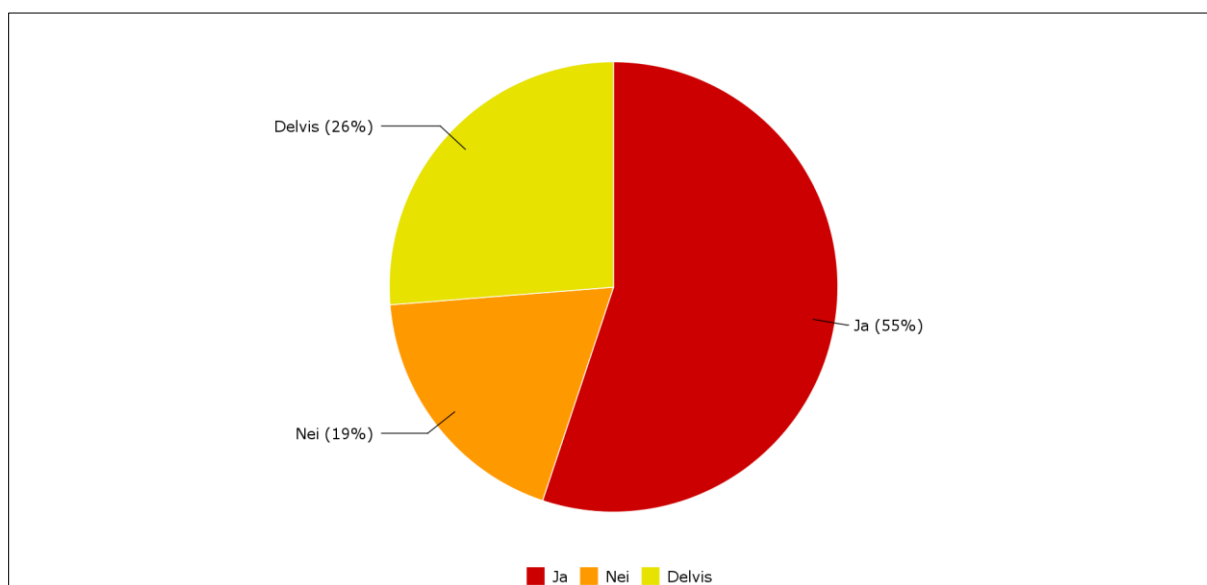
denne andelen 58 %. Disse resultatene viser at mange kommuner mangler en god oversikt over sitt elektronisk arkivmateriale og sine elektroniske systemer i arkivplanen.

Arkivdanning og dagligarkiv

Elektroniske arkivsystemer

Allerede på 1960-tallet startet overgangen til elektronisk arkivering i forvaltningen, men det var først på 1980- og 1990-tallet at elektronisk arkivering begynte å komme inn på sakarkivets område. Elektronisk sakarkiv, dvs. elektronisk lagring av saksdokumenter, var nå i oppstartsfasen i store deler av forvaltningen. Siden den tid har det blitt utviklet stadig bedre systematikk rundt elektroniske sakarkiver. Noark-standarden (Norsk arkivstandard) har blitt utarbeidet som en kravspesifikasjon for elektroniske journalsystemer i forvaltningen, og er nå etablert som de facto standard. I undersøkelsen oppgir 99 % av kommunene og fylkeskommunene at de benytter standardiserte elektroniske arkiv- og saksbehandlingssystemer, dvs. sak/arkivsystemer som følger Noark-standarden. For enhetene/bydelene i Oslo og Bergen er andelen noenlunde det samme, 96 % oppgir at de benytter standardiserte elektroniske arkiv- og saksbehandlingssystemer.

55 % av kommunene og fylkeskommunene har i dag fullelektronisk arkiv, dvs. at de ikke danner arkiv på papir. 26 % rapporterer at de delvis har elektronisk arkiv. For Oslo/Bergen rapporteres det at 26 % av enhetene/bydelene har fullelektronisk arkiv, og at 16 % har delvis elektronisk arkiv. 19 % av kommunene svarer nei på spørsmålet om de har fullelektronisk arkiv, noe som tyder på at disse kommunene i hovedsak fortsatt danner arkiv på papir.

Figur 3: Har kommunen/fylkeskommunen fullelektronisk arkiv?

Når det gjelder elektroniske fagsystemer, oppgir de fleste kommuner og fylkeskommuner at de har slike systemer på et eller flere av sine fagområder. Rundt 19 % (82 stk.) av kommunene rapporterer ikke elektroniske fagsystemer på noen av sine fagområder. Dette tallet samsvarer med andelen kommuner og fylkeskommuner som har oppgitt at de verken har fullelektronisk eller delvis

elektronisk arkiv. Dette er et oppsiktsvekkende tall da det i realiteten tyder på at hele 1 av 5 kommuner i Norge fortsatt danner arkiver i hovedsak på papir.

Det er innen fagområdene helsetjeneste, økonomi, pleie og omsorg og sosialtjeneste at elektroniske fagsystemer er mest utbredt. Over 70 % av kommunene og fylkeskommunene rapporterer at de har elektroniske fagsystemer på hvert av disse fagområdene. Det er minst utbredt å ha elektroniske fagsystemer innenfor fagområdene kirke (15 %), naturforvaltning inkl. landbruk (39 %) og kultur og idrett (43 %). I Oslo og Bergen gir ikke enkeltrapportene et korrekt bilde da en enhet/bydel naturlig nok ikke vil ha elektroniske fagsystemer på flere områder (spesielt gjelder dette enhetene som i hovedsak jobber innenfor et eller få fagområder). Ved å se på enkeltrapportene samlet kan det likevel konkluderes med at disse to byene totalt sett har elektroniske fagsystemer på tilnærmet alle fagområder.

Digital ekspedisjon

I årets rapportering oppgir 28 % av kommunene og fylkeskommunene at de benytter digital ekspedisjon, dvs. at de formidler brev/dokumenter til sine innbyggere ved hjelp av en elektronisk løsning (f.eks. SvarUt eller Digipost). 10 % oppgir at de delvis benytter digital ekspedisjon. Dette gir en samlet andel på 38 % som benytter seg av digital ekspedisjon. I fjor rapporterte bare 19 % av kommunene og fylkeskommunene at de benyttet digital ekspedisjon. Vi ser altså en økning i andelen kommuner som tar i bruk elektroniske løsninger for å formidle digital post til innbyggere, næringsliv, o.l. I Oslo/Bergen er tallet noe høyere, 51 % av enhetene/bydelene rapporterer at de benytter digital ekspedisjon (tallet inkluderer også delvis benyttelse av digital ekspedisjon).

45 % av kommunene (39 % i Oslo/Bergen) rapporterer at deres tjeneste for digital ekspedisjon er koblet til kommunens sak/arkivsystem. Men så lite som 2 % (Oslo/Bergen 39 %) rapporterer en kobling mot fagsystem(er). Dette betyr at informasjon som ligger i elektroniske fagsystemer i de aller fleste kommuner i Norge ikke kan sendes direkte til innbyggerne elektronisk. I disse tilfellene må saksbehandler manuelt skrive ut informasjonen og sørge for postforsendelse.

Dokumentasjonstilfang

Også i år er dokumentasjonsproduksjonen innen kommunal sektor stor. I løpet av 2015 har det blitt produsert ca. 1,6 millioner saker og ca. 10,3 millioner dokumenter med vedlegg (journalposter) i norske kommuner og fylkeskommuner (inkl. Oslo og Bergen). Produksjonen har holdt seg stabil sammenlignet med fjorårets produksjon – da ble det produsert ca. 1,6 millioner saker og ca. 10,4 millioner journalposter. I gjennomsnitt har hver enkelt kommune og fylkeskommune produsert ca. 3700 saker og 24 000 journalposter i l. 2015.

Papirarkiv

Selv om de fleste av kommunene og fylkeskommunene har gått over til elektronisk arkiv, skjer fortsatt en del av arkivdanningen i papirformat. I tabellen under vises tallene for hvor mange hyllemeter papirarkiv i dagligarkiv som er rapportert inn for kommunene og fylkeskommunene og enhetene/bydelene i Oslo og Bergen:

	Total bestand (hm)	Tilvekst 2015 (hm)
Kommuneundersøkelsen	83 215,56	2 468,20
Storbyundersøkelsen	7 288,80	424,45
Totalt	90 504,36	2 892,65

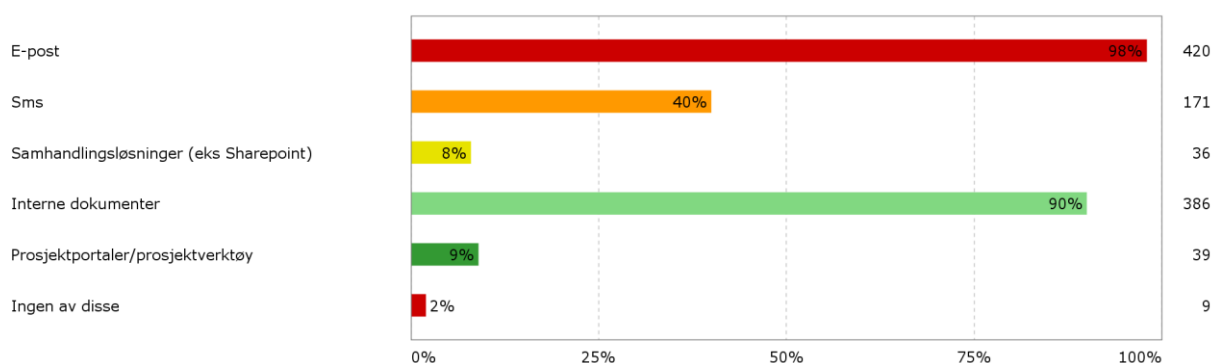
Tabell 1: Hyllemeter papirarkiv i dagligarkiv i kommune/fylkeskommune og Oslo og Bergen

Kommunene og fylkeskommunene har totalt litt over 90 000 hyllemeter i sine dagligarkiver (tall inkluderer Oslo og Bergen). Dette tilsvarer i gjennomsnitt 210 hyllemeter i dagligarkivet per kommune/fylkeskommune (inkl. Oslo og Bergen). Den totale tilveksten for 2015 var nesten 3000 hyllemeter, i gjennomsnitt nesten 7 hyllemeter per kommune/fylkeskommune (inkl. Oslo og Bergen).

Dokumentfangst og rutiner for journalføring

Det å «fange» de viktige dokumentene er en stor utfordring i den moderne arkivdanningen. Offentlige arkiver produseres i økende grad elektronisk, og det kan være svært utfordrende å få journalført all relevant saksbehandling. I fjor inkluderte Riksarkivaren for første gang spørsmål om rutiner knyttet til journalføring i kommuneundersøkelsen. Tilbakemeldingene fra kommunene og fylkeskommunene viste at rutinen i stor grad var på plass for journalføring av e-post, interne dokumenter og innsynskrav. Rutinene for journalføring av sms og samhandlingsløsninger var i stor grad ikke på plass. Innrapporteringen for i år viser i hovedsak de samme resultatene.

Hele 98 % av kommunene og fylkeskommunene rapporterer at de har rutiner for journalføring av e-post. 90 % rapporterer at de har rutiner for journalføring av interne dokumenter. 40 % rapporterer at rutinen er på plass når det gjelder journalføring av sms, en økning fra fjorårets 34 %. For journalføring av samhandlingsløsninger (eks Sharepoint) og journalføring av prosjektportaler/prosjektverktøy er ikke bildet like lovende. Her viser svarene at under 10 % av kommunene og fylkeskommunene har rutiner for journalføring av slike typer arbeidsverktøy.

Figur 4: Hva har kommunen/fylkeskommunen rutiner for journalføring av?

Et lignende bilde vises for Oslo og Bergen. 98 % av enhetene/bydelene rapporterer at de har rutiner for journalføring av e-post, 88 % har rutiner for journalføring av interne dokumenter. Rutinene for journalføring av sms er mye dårligere enn landsgjennomsnittet, bare 16 % av enhetene/bydelene rapporterer rutiner for dette. Når det gjelder samhandlingsløsninger og prosjektportaler/

prosjektverktøy ligger enhetene og bydelene i Oslo/Bergen på noenlunde samme nivå som landsgjennomsnittet (hhv. 12 % og 8 %).

I år som i fjor virker det som at *rutinene* for journalføring av e-post er på plass hos de aller fleste kommuner, fylkeskommuner og enheter/bydelers. Som nevnt i fjorårets analyse; dette trenger ikke bety at rutinene etterfølges i praksis. I Bergen kommunes rapport om bruk av e-post blant ansatte¹ vises det at bare en svært lav andel av arkiverdig e-post blir arkivert, til tross for at rutinene er på plass. Resultatene fra Bergen kan nok overføres til de fleste andre kommuner i Norge. I en Samdok-rapport som omhandler journalføring av e-post², pekes det på at det er behov for en kombinasjon av flere ulike innfallsvinkler som favner både kultur, organisasjon, teknologi, lover og standarder for å sikre god dokumentfangst. Det er både interessant og viktig å få inn mer informasjon fra kommunene når det gjelder den faktiske gjennomføringen av rutiner, men dette er noe som er utfordrende å måle. Arbeidsgruppen for statistikken for kommunale arkivtjenester vil ha et fokus på å utarbeide et godt mål for å fange opp kommunenes gjennomføringsgrad av rutiner knyttet til journalføring det neste året.

Når det gjelder det å legge ut offentlig journal på internett er resultatene i år nesten identiske med fjorårets resultater; så å si alle kommuner og fylkeskommuner i Norge legger ut offentlig journal på internett (98 % på landsbasis, og 98 % for Oslo/Bergen). 39 % av kommunene legger også ut fulltekstdokumenter på internett. For Oslo/Bergen er dette tallet mye lavere, bare 8 % av enhetene/bydelene oppgir at de legger ut fulltekstdokumenter på internett.

Skytjenester

Skytjenester er en samlebetegnelse på alt fra dataprosessering og datalagring til programvare på servere som er tilgjengelig fra eksterne serverparker tilknyttet internett. Utstrakt bruk av skytjenester i kommunene er et svært aktuelt, men også relativt nytt, fenomen. Selve kartleggingen av bruken av denne nye tjenesten må for Riksarkivarens kommuneundersøkelse sies å være under utvikling. I fjor var første gang undersøkelsen inneholdt spørsmål om skytjenester, og inneholdt da bare et enkelt spørsmål: Dersom kommunen benytter skytjenester, høster da arkivtjenesten arkiverdige dokumenter fra disse? Svaralternativene var ja, nei og ikke relevant. De aller fleste kommunene og fylkeskommunene svarte nei på spørsmålet (81 %). Bare 8 % svarte ja, mens 11 % svarte ikke relevant.

I årets undersøkelse er spørsmålene knyttet til skytjenester noe endret, og også flere i antall. Bakgrunnen for dette var et ønske om å samle inn bedre og mer utfyllende datagrunnlag enn i fjor. I fjorårets undersøkelse ble det ikke stilt spørsmål om kommunen faktisk benytter skytjenester før spørsmålet om dokumenthøsting fra slike tjenester ble stilt. Det har i ettertid blitt diskutert at flere av kommunene som svarte nei på spørsmålet om høsting fra skytjenester muligens ikke benytter seg av skytjenester i det hele tatt. Hvis dette er tilfellet skulle de i så fall ha krysset av på «ikke relevant» i stedet for «nei». I tillegg til usikkerheten rundt fjorårets spørsmålsformulering og svar har det blitt

¹ Prosjektrapport « Kartlegging og sikring av dokumenter på e-post, sosiale medier og mobile enheter»
http://www3.bergen.kommune.no/BKSAK_filer/bksak/0/VEDLEGG/2015293985-5285977.pdf

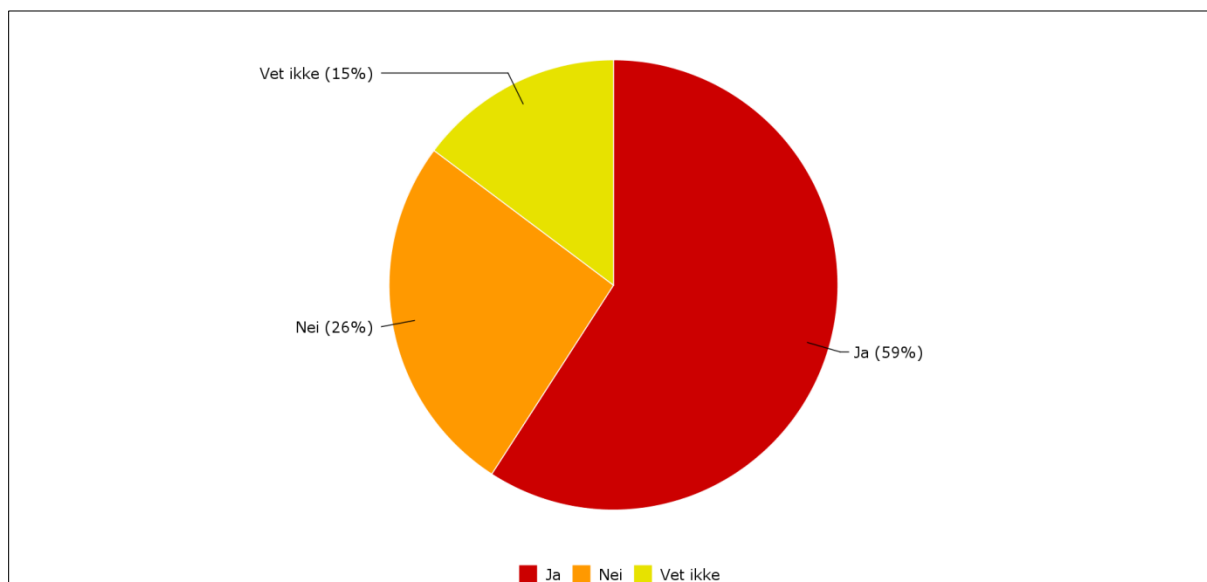
² SAMDOK-rapport «Dokumentfangst fra e-post»
https://samdokdotcom.files.wordpress.com/2015/01/rapport-samdok-2014_13-dokumentfangst-av-epost.pdf

klart at det er et behov for å få inn mer data om skytjenester og arkiv. I årets undersøkelse har det derfor blitt stilt fire spørsmål om skytjenester.

På spørsmål om kommunen/fylkeskommunen benytter seg av skytjenester rapporterer 27 % ja. Dette viser at nesten 3/4 av kommunene i Norge ikke har tatt i bruk skytjenester ennå (i alle fall ikke i nevneverdig grad). Disse tallene verifiserer usikkerheten knyttet til fjorårets innrapporterte tall – det er mye mer enn 11 % av kommunene som *ikke* benytter skytjenester.

Det skytjenester hyppigst blir anvendt til i kommunene er media (eks. Facebook). Av respondentene som benytter skytjenester rapporterer 64 % at de benytter skytjenester til dette. Videre rapporterer 45 % at de benytter skytjenester til kommunikasjon (eks. e-post), 37 % bruker det til saksbehandling, 27 % til samhandling og 20 % til lagring. 29 % av kommunene og fylkeskommunene oppgir at de benytter skytjenester til annet enn kategoriene som tidligere er oppgitt.

Av kommunene som benytter skytjenester rapporterer 13 % at de ikke vet hvor dataene lagres. 25 % rapporterer at de er usikre på dette. 62 % sier at de vet hvor dataene lagres.

Figur 5: Har kommunen/fylkeskommunen rutiner som sikrer at arkivpliktige dokumenter som behandles i skytjenestene blir arkivert?

Når det gjelder faktiske rutiner som sikrer at arkivpliktige dokumenter som blir behandlet i skytjenestene blir arkivert, rapporterer 59 % av kommunene og fylkeskommunene at de har rutiner for dette. 26 % rapporterer at de ikke har slike rutiner, mens 15 % ikke vet om de har slike rutiner på plass. Men, som diskutert for e-postfangst; det at en kommune har rutiner for noe er ingen garanti for at en oppgave blir utført i praksis. I årets undersøkelse er det ikke spurt om kommunene faktisk høster arkivverdige dokumenter fra skytjenestene. Dette vil være et interessant spørsmål å stille til neste år da det kan gi en antydning av hvor stor andel som *følger opp* sine egne rutiner når det kommer til sikring av arkivpliktige dokumenter som blir behandlet i skytjenester.

Kvalitetssikring

Et viktig tiltak for å sikre at arkivet får en tilstrekkelig god kvalitet er regelmessig og systematisk kvalitetssikring av journal- og arkivbasen. Arkiveringsansvaret er i dag i stor grad delegert til hver enkelt saksbehandler, og arkivtjenesten kvalitetssikrer metadata i den elektroniske journalen. 90 % av kommunene og fylkeskommunene (92 % i Oslo/Bergen) rapporterer å ha rutiner for slik kvalitetssikring. Men, igjen, det at rutinene i stor grad rapporteres å være på plass er ingen garanti for faktisk etterfølgelse i praksis. I Arkivverkets tilsynsoppsummering for 2015³ rapporteres det at mangelfull kvalitetssikring av elektronisk journal og arkiv troner øverst på påleggstoppen dette året. Dette tyder på at selv om de fleste av kommunene oppgir å ha rutiner for slik kvalitetssikring, så er det nok flere kommuner som, av ulike grunner, har utfordringer med å følge opp sine egne rutiner for kvalitetssikring. Konsekvensen av slik mangelfull kvalitetssikring kan være at kommunen mister oversikt over egne dokumenter, noe som videre kan føre til at kommunen mister kontrollen på sin egen saksbehandling da både innkommende og utgående post med vedtak blir svært vanskelig å finne igjen.

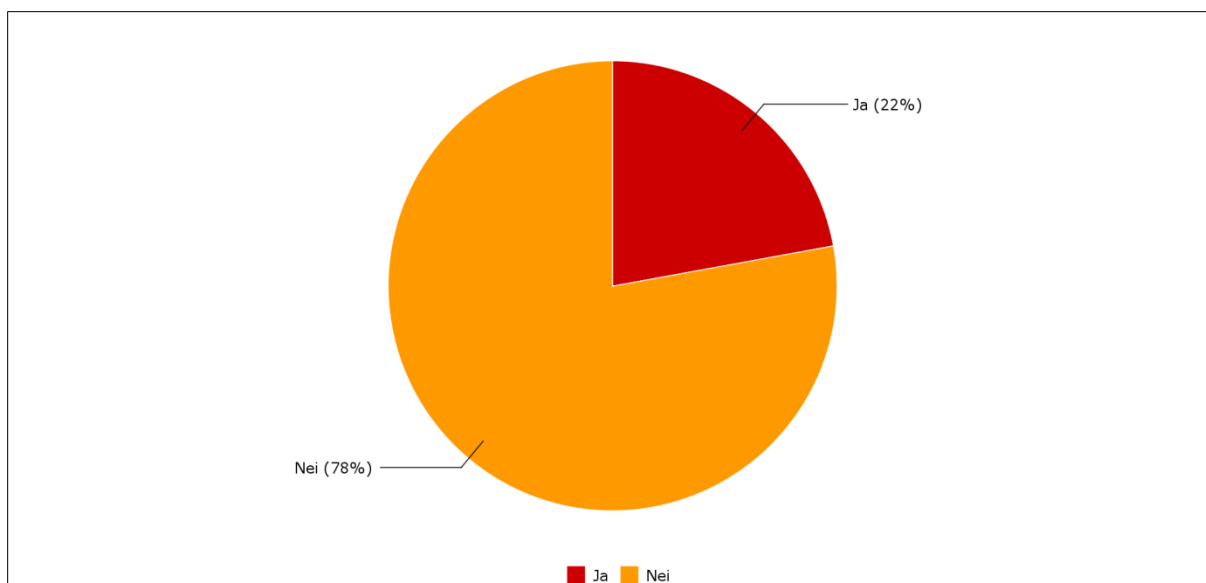
68 % (61 % i Oslo/Bergen) rapporterer at de har satt opp predefinerte søk i arkivbasen som skal fange opp journalposter som skal kvalitetssikres (eks. «arkivkurver», for å sjekke at alt er arkivert).

Bevaring og kassasjon

Arkivloven med forskrift danner grunnlag for arbeidet med bevaring og kassasjon innenfor offentlig forvaltning. Formålet er at offentlige arkiver av stor kulturell eller forskningsmessig verdi, eller som inneholder rettslig eller viktig forvaltningsmessig dokumentasjon, blir bevarte og gjort tilgjengelige for ettertiden.

39 % av kommunene og fylkeskommunene rapporterer at de gjennomfører kassasjon, dvs. å ta ut og tilintetgjøre arkivmateriale som har vært gjenstand for saksbehandling eller hatt verdi som dokumentasjon, iht. regelverk. For Oslo og Bergens del oppgir 43 % av enhetene/bydelene det samme. 22 % av kommunene og fylkeskommunene har utarbeidet en bevarings- og kassasjonsplan (B/K-plan). Dette tallet er nøyaktig det samme som i fjorårets undersøkelse, og viser at ikke alle kommuner som gjennomfører kassasjon har en plan for dette. I Oslo/Bergen rapporterer 16 % av enhetene/bydelene at de har en B/K-plan.

³ Tilsynsåret 2015: For dårlig kvalitetssikring av elektronisk journal og arkiv
<https://www.arkivverket.no/arkivverket/Arkivverket/Om-oss/Aktuelt/Nyhetsarkiv/Tilsynsaaret-2015>

Figur 6: Har kommunen/fylkeskommunen bevarings- og kassasjonsplan (B/K-plan)?

I 2014 vedtok Riksarkivaren nye bestemmelser for bevaring og kassasjon av kommunalt og fylkeskommunalt arkivmateriale, og i 2015 kom veiledningen til de nye bestemmelsene. På spørsmål om B/K-planen er oppdatert og i tråd med de nye bestemmelsene, rapporterer 37 % av kommunene og fylkeskommunene som har utarbeidet en B/K-plan ja på dette spørsmålet. 46 % oppgir at dette er et pågående arbeid. Til sammen utgjør dette 83 %, noe som betyr at de aller fleste kommuner som har utarbeidet en B/K-plan enten er i havn med eller er i gang med å oppdatere planen etter Riksarkivarens nye bestemmelser. Kun 17 % har ikke tatt fatt på denne oppdateringsoppgaven ennå.

På spørsmål om B/K-planen er tatt i bruk i elektroniske løsninger svarer 20 % av kommunene og fylkeskommunene ja. 35 % oppgir at dette er et pågående arbeid. Dette viser at rett over halvparten av kommunene og fylkeskommunene som har en B/K-plan i en eller annen grad er i prosessen med å ta i bruk denne planen i elektroniske løsninger.

Interkommunalt samarbeid og utsetting av tjenester til private

De fleste av kommunene som har svart på undersøkelsen oppgir at de er med i et eller flere ulike interkommunale samarbeid. I gjennomsnitt er hver kommune med i 12,5 interkommunale samarbeid. Når det gjelder avtaler om utsetting av tjenester til private, er det ikke like mange kommuner som har oppgitt å være med i dette som det er for interkommunale samarbeid. Likevel er det et gjennomsnitt på rundt 3 avtaler om utsetting av tjenester til private per kommune. I år som i fjor var det flere kommuner som har meldt inn at det har vært vanskelig for dem å finne eksakt antall interkommunale samarbeid og avtaler om utsetting av tjenester til private aktører. Dette betyr at gjennomsnittet som opereres med i denne statistikken mest sannsynlig er mye lavere enn det faktiske gjennomsnittet for samarbeid og avtaler som kommunene og fylkeskommunene i Norge deltar i. Flere kommuner har svart 0, så denne statistikken opererer derfor med et minimumsantall.

Innrapporteringen viser videre at det er lite som avtales når det gjelder arkivhold og håndtering av arkivene i de interkommunale samarbeidene og avtalene med de private tjenesteyterne. Bare i

rundt 20 % (1311 av 6741) av samarbeidene og avtalene som kommunene har oppgitt er arkivholdet en del av avtalen.

Når det gjelder hvilke punkter som er inkludert i avtalen rapporterer hele 21 % av kommunene og fylkeskommunene at de ikke stiller noen betingelser om arkivansvar. 41 % stiller krav om at arkivdanningen skal være i henhold til arkivloven med forskrifter, 24 % dokumenterer at kommunen skal ha eierskap til dataene som produseres, og 26 % dokumenterer en klar ansvarfordeling av arkivdanningen.

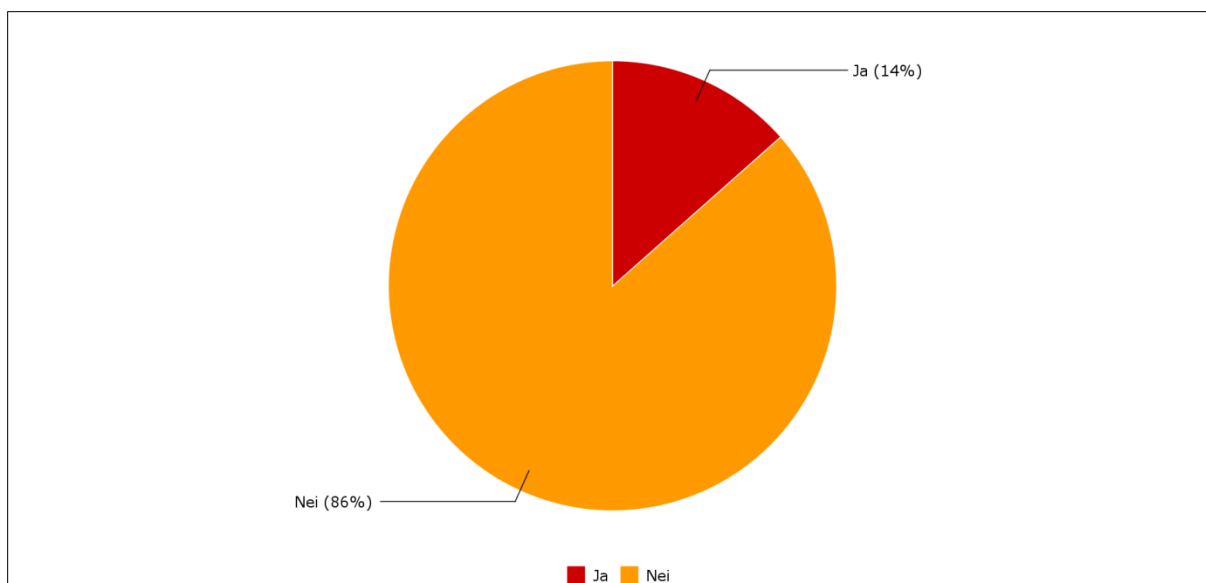
Når det gjelder prosedyrer ved opphør av samarbeid rapporterer så mye som 37 % av kommunene og fylkeskommunene at det ikke bruker å foreligge noen avtale om overføring av arkiver ved opphør. 16 % oppgir at de ikke vet hva som skjer med arkivene ved et opphør. Årets andel som sier at det *ikke* foreligger noen avtale om overføring av arkiv er mye lavere enn i fjor (da lå denne andelen på hele 62 %). Men, i fjor hadde ikke kommunene muligheten til å velge alternativene vet ikke og ikke relevant, noe som nok førte til at flere kommuner endte opp med å gi rapport om at det ikke foreligger noen avtale selv om de enten var usikre på dette, eller at de ikke var med i noe samarbeid (altså at overføring av arkiv ikke var/er en problemstilling for dem). I år svarer til sammen nesten 50 % at arkivet overføres til kommunen eller depotordning ved et evt. opphør av samarbeid – denne andelen er nesten helt lik fjorårets som lå på 48 %.

Det at det til dels virker å være vanlig at det er lite som er avtalefestet når det gjelder håndtering av arkiv i de interkommunale samarbeidene og i avtalene med de private tjenesteyterne, gir stor grunn til bekymring. Dokumentasjonen som skapes i interkommunale samarbeid og i avtaler med private tjenesteytere kan være svært viktig informasjon om enkeltindivider, og hvis disse arkivene går tapt vil dette kunne gå ut over enkeltindividets rettssikkerhet. Det er derfor svært viktig at kommunene sikrer at dette ikke skjer. Norges kommuner er inne i en tid der fokuset på kommunereform er stort. I en fremtidig kommunesammenslåing er det realistisk å forvente at det er flere interkommunale samarbeid og avtaler med private tjenesteytere som vil opphøre. Når lite vedrørende arkivholdet er avtalefestet, har kommunene i prinsippet liten kontroll over hvordan arkivet blir vedlikeholdt. De har i tillegg liten kontroll over hva som skjer med arkivet ved samarbeidets opphør. For å forhindre tap av viktige arkiver er det helt nødvendig at kommunene setter tilstrekkelig fokus på disse utfordringene ved en evt. kommunesammenslåing.

Kommunereform

I år som i fjor har kommunene fått spørsmål om kommunereformen og utfordringene knyttet til håndteringen av arkivene ved en evt. kommunesammenslåing eller endring i oppgaveløsningen. Bare 14 % av respondentene rapporterer at kommunen har planer for håndtering av kommunens arkiver ved en evt. kommunesammenslåing.

Dette tallet har gått litt opp siden i fjor, da andelen kun var 9 %, noe som viser flere av kommunene i Norge har startet planleggingen av hva som må gjøres og sikres ved en evt. sammenslåing enn på samme tidspunkt i fjor. Selv om tallet har økt noe, så er det fortsatt urovekkende lavt, da det i realiteten betyr at hele 86 % av kommunene i Norge ennå ikke har planer for hvordan de skal håndtere kommunens arkiver hvis de slås sammen med en eller flere andre kommuner.

Figur 7: Har kommunen planer for håndtering av kommunens arkiver ved en evt. kommunesammenslåing?

På spørsmålet om hvorvidt arkivtjenesten er delaktig i planleggingsprosesser vedrørende kommunereformen, svarer 17 % ja. I fjor var dette tallet 15 %, det har altså på dette punktet samlet sett ikke skjedd store endringer fra i fjor. Resultatene viser at kommunene samlet sett i liten grad har startet forberedelsen til den kommende reformen.

Undersøkelsen viser at de kommunale arkivtjenestene selv har begynt å reflektere over de største arkivmessige utfordringene i forbindelse med kommunereformen. Nesten alle av de spurte kommunale arkivtjenestene gir (til dels svært utfyllende) svar på spørsmålet om hva kommunen ser på som den største arkivmessige utfordringen knyttet til en evt. sammenslåing. Veldig mange av kommunene trekker fram ressurser som en av de største utfordringene, både knyttet til økonomi og personal. Uten nok medarbeidere og nok penger er kommunene bekymret for at oppgavene som følger med en kommunesammenslåing ikke vil ha mulighet til å bli gjennomført på en god måte. En annen ting som de kommunale arkivtjenestene trekker fram som en utfordring er arbeidet knyttet til ordning og listeføring av kommunens papirarkiver som skal avsluttes og overføres til depot. Flere nevner også kommunens elektroniske systemer – hva skjer med disse? Det er nødvendig å få tatt uttrekk fra databaser og fagsystemer for å kunne bevare denne dokumentasjonen for ettertiden. Det at det er flere kulturer som skal samkjøres ved en kommunesammenslåing oppfattes også av flere som en utfordring; nye rutiner må utarbeides og flere arkivledere stiller spørsmål til hvordan et slikt arbeid best kan organiseres. Sist, men ikke minst, rapporterer flere av de kommunale arkivtjenestene om utfordringer knyttet til det at arkivet ikke er med i planleggingsfasen på et tidlig nok tidspunkt. Dette viser at de som arbeider i arkivet mentalt har begynt å planlegge hva de må gjøre, selv om kommunen enda ikke har spesifikke planer for arkivet.

Periodisering og overføring av arkiv

Bortsettingsarkiv

I de fleste kommuner og fylkeskommuner dannes det arkiver både sentralt og i underliggende enheter, slik som skoler, sykehjem og lignende. 71 % av kommunene og fylkeskommunene oppgir i undersøkelsen at de har rutiner for overføring av arkivmateriale fra ulike underliggende enheter til sentral oppbevaring i et bortsettingsarkiv. I Oslo/Bergen har 31 % av enhetene/bydelene slike rutiner. Når det gjelder de digitale arkivene, rapporterer 85 % av kommunene og fylkeskommunene at sak/arkivsystem (bortsettingsarkiv) er tilgjengelige/søkbare for kommunen i form av historiske baser (tilsvarende 85 % for Oslo/Bergen).

Undersøkelsen viser at kommunene og fylkeskommunene har mye papirarkiver fra foregående perioder i sine bortsettingsarkiver, dvs. arkiver som har gått ut av daglig bruk, men som ennå ikke er overført til depot. I tabellen under vises tallene for hvor mange hyllemeter papirarkiv i bortsettingsarkiv som er rapportert inn for kommunene og fylkeskommunene og enhetene/bydelene i Oslo og Bergen:

	Total bestand (hm)	Tilvekst 2015 (hm)	Ordnet og listeført
Kommuneundersøkelsen	190 400	6 663	79 122
Storbyundersøkelsen	18 610	1 132	8 871
Totalt	209 010	7 795	87 993

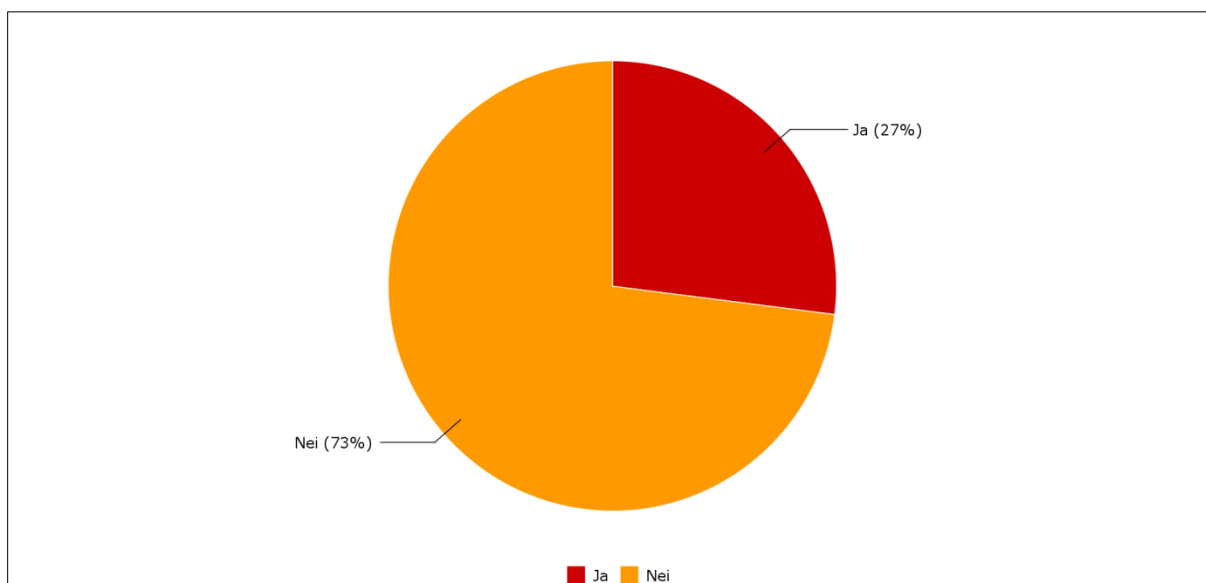
Tabell 2: Hyllemeter papirarkiv i bortsettingsarkiv i kommune/fylkeskommune og Oslo og Bergen

I følge tallene finnes det altså om lag 210 000 hyllemeter papirarkiv i bortsettingsarkivene rundt omkring i landet. Ca. 90 000 av disse hyllemetrene er ordnet og listeført. Hvis tallene for papirarkiv i bortsettingsarkiv legges sammen med tallene for papirarkiv i dagligarkiv (finnes i kapitlet «Arkivdanning og dagligarkiv»), viser dette at det finnes om lag 300 000 hyllemeter papirarkiv i norske kommuner og fylkeskommuner. 30 % av disse er ordnet og listeført. Normalt sett skal papirarkivene med tiden overføres til kommunens depot. Ved en kommunesammenslåing vil nok denne prosessen måtte gå mye raskere, da arkivene etter de tidligere kommunene må avsluttes, ordnes, listeføres og overføres til depot innenfor en relativt kort tidsperiode. Hvis kommunene skal kunne gjennomføre en rask overføring til depot på en smidig måte, krever dette at kommunenes depotinstitusjoner har nok plass i magasinene sine. I statistikken for arkivinstitusjoner 2015 har de kommunale arkivinstitusjonene samlet oppgitt litt under 90 000 hyllemeter ledig magasinkapasitet. Dette er mindre enn 1/3 av plassbehovet til kommunene i årene fremover.

Bevaring av digitalt skapt arkiv

For å langtidsbevare de digitalt skapte arkivene i kommunen må det tas uttrekk av bevaringsverdig dokumentasjon fra elektroniske systemer. Uttrekk er et begrep som brukes for å angi en eksport eller transformasjon av systemets interne datastruktur og innhold over i en annen struktur som er mer egnet for langtidsbevaring i digitalt depot.

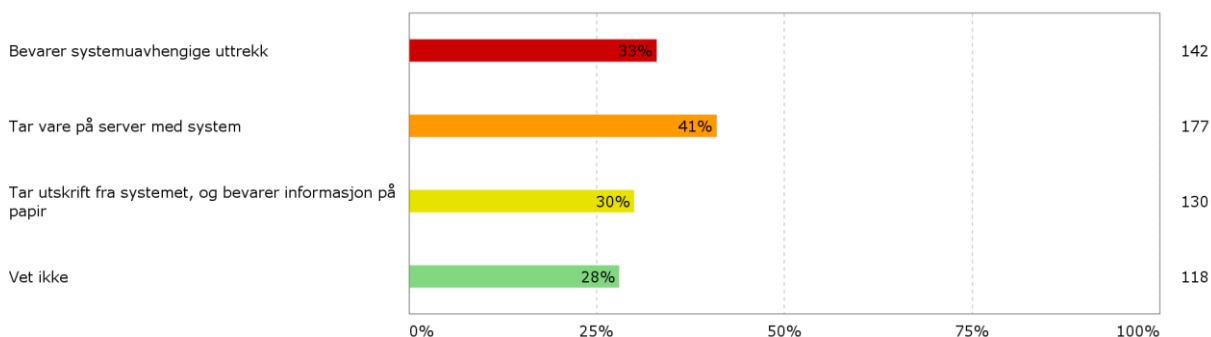
Kun 27 % av kommunene og fylkeskommunene melder at de har rutiner for regelmessige uttrekk fra Noark-systemer med tanke på bevaring. Andelen kommuner som har rutiner for regelmessige uttrekk er helt lik fjoråret. Dette viser at kommunene ikke har bedret seg nevneverdig når det gjelder fokus på og planlegging for god bevaring av sine digitalt skapte arkiver. I Oslo/Bergen melder 52 % at de har slike rutiner, dette er en oppgang fra de 38 prosentene som rapporterte det samme i fjor.

Figur 8: Har kommunen/fylkeskommunen rutiner for regelmessige uttrekk fra Noark-systemer med tanke på bevaring?

Når det gjelder bevaring av fagsystemer rapporterer hele 77 % av kommunene og fylkeskommunene at de ikke har foretatt noen uttrekk for langtidsbevaring (81 % for Oslo/ Bergen). Denne andelen er relativt lik fjorårets andel som var 76 %. Det er innen fagområdene sosialtjenester og barnevern at flest kommuner oppgir å ha tatt uttrekk for langtidsbevaring.

Når spurt om hvordan utfasede og avsluttede systemer håndteres i kommunen, svarer 33 % av respondentene at de bevarer systemuavhengige uttrekk. 41 % tar vare på server med system, og 30 % tar utskrift fra systemet og bevarer informasjon på papir. Hele 28 % vet ikke hvordan kommunen håndterer utfasede og avsluttede elektroniske systemer.

Figur 9: Hvordan håndterer kommunen utfasede/avsluttede elektroniske systemer?

Vi vet at veldig mye av arbeidet som gjøres i kommunene i dag blir dokumentert elektronisk, og det at bare 27 % melder om rutiner for regelmessige uttrekk fra Noark-systemer og at hele 77 % ikke har foretatt uttrekk fra fagsystemer, er svært urovekkende. I år som i fjor er det et faktum at det er tatt

få uttrekk for langtidsbevaring i kommuner og fylkeskommuner. Dette faktumet støttes av tallene rapportert fra kommunale arkivinstitusjoner i årets statistikk for arkivinstitusjoner. Samlet oppgir disse institusjonene, som fungerer som depot for kommunalt materiale, at de har tatt imot til sammen 1020 uttrekk per 31.12.2015. Antall uttrekk har økt det siste året (i fjor var tallet 722), men litt over 1000 mottatte uttrekk i kommunale depotinstitusjoner er fortsatt et svært lavt tall når vi vet at det finnes minimum 12 000 bevaringsaktuelle systemforekomster i kommunal sektor fra perioden 1985-2010⁴. Hvis ikke kommunene begynner å lage rutiner for bevaring av sine digitalt skapte arkiver, og også sørge for å følge opp rutinene, står mye viktig dokumentasjon i fare for å gå tapt. Det er per nå en lang vei fram til en sikker håndtering av digitalt skapt materiale i kommunal sektor.

Eldre og avsluttet arkiv (historisk arkiv)

I årets statistikk for arkivinstitusjoner oppgir de kommunale arkivinstitusjonene (byarkiv, fylkesarkiv, interkommunale arkiv) at 87 % av kommunene og fylkeskommunene er medlemmer, enten som eier eller medeier. I årets kommuneundersøkelse oppgir 82 % av respondentene at deres depotordning enten er et interkommunalt arkiv (IKA), eller en blanding av IKA og at kommunen oppbevarer materialet selv. 13 % av kommunene oppgir at de bare oppbevarer materialet selv. Rundt 5 % har en annen ordning. Andre ordninger er for eksempel private løsninger som Forvaltningssenteret AS og Recall. Enkelte kommuner i Akershus har også avtale med Statsarkivet i Oslo. Avviket mellom prosentandel kommuner/fylkeskommuner som er medeiere i IKA, og andelen som oppgir at de benytter IKA som depot, skyldes nok i stor grad det at ikke alle kommuner per i dag bruker IKA som depot selv om de er medlem. Noen kommuner bruker medlemskapet i IKA mer som en faglig ressurs (kurs, rådgivning m.m), men tar seg av selve depotdelen selv.

Når spurt hvilke tjenester kommunen benytter seg av hos depotordningen sin, svarer så å si alle (99 %) at de benytter IKA som depot for papirarkiver. 66 % bruker ordningen som depot for elektroniske arkiver, og 81 % bruker den som en faglig ressurs. Det er bare 4 % av kommunene som har byttet depotordning det siste året. Oslo og Bergen har egne byarkiv som er deres depotinstitusjon.

Bygningsfaglige forhold

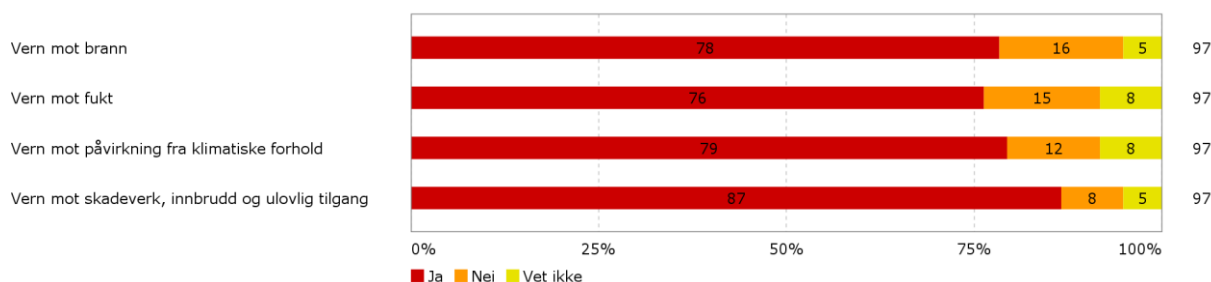
Riksrevisjonen la i 2010 fram en undersøkelse av arbeidet med å sikre og tilgjengeliggjøre arkivene i kommunal sektor⁵. Rapporten var sørgelig lesning, da den bl.a. viste til at hver tredje kommune «i liten grad» eller «i svært liten grad» har de fysiske forutsetningene for å ta vare på det bevaringsverdige arkivmaterialet.

I undersøkelsen for 2015 rapporterer de fleste kommuner og fylkeskommuner om tilfredsstillende lokaler for depot. 78 % av respondentene melder at kommunens lokaler for depot er iht.

⁴ Se SAMDOK-rapport «Digitalt skapt materiale i kommunal sektor 1985 til 2010 – kartlegging» (2014) https://samdokdotcom.files.wordpress.com/2015/01/rapport-samdok-2014_2-kartlegging-av-digitalt-skapt-materiale-i-kommunal-sektor.pdf

⁵ Rapport «Riksrevisjonens undersøkelse av arbeidet med å sikre og tilgjengeliggjøre arkivene i kommunal sektor» (2010) https://www.riksrevisjonen.no/SiteCollectionDocuments/Dokumentbasen/Dokument3/2009-2010/Dokumentbase_Dok_3_13_2009_2010.pdf

Arkivforskriften når det gjelder vern mot brann. 76 % melder det samme for vern mot fukt, 79 % for vern mot påvirkning fra klimatiske forhold, og 87 % for vern mot skadeverk, innbrudd og ulovlig tilgang.

Figur 10: Er kommunens lokaler for depot iht. arkivforskriftens kap. IV når det gjelder følgende kriterier?

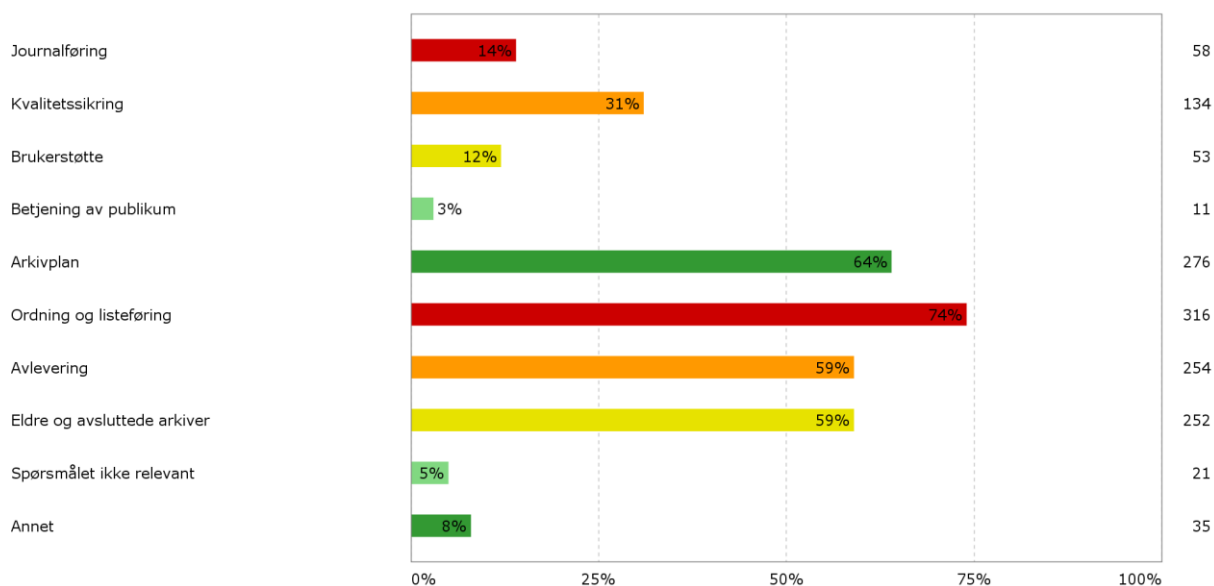
Rundt halvparten av kommunene som har depotlokaler som ikke er iht. arkivforskriften på et av de fire overnevnte punktene rapporterer at det er snakk om mindre alvorlige avvik. Resten rapporterer om alvorlige til svært alvorlige avvik. Kommunene som har oppgitt å bruke interkommunalt arkiv som depotordning har ikke fått bygningsfaglige spørsmål knyttet til depotlokaler da disse arkivordningene selv svarer på dette i statistikken for arkivinstitusjoner. De aller fleste av de interkommunale arkivinstitusjonene rapporterer at deres magasiner er sikret iht. kravene i Arkivforskriften. Bare noen få institusjoner melder om avvik fra kravene.

Undersøkelsen viser et noenlunde lignende bilde for kommunenes bortsettingsarkiver; mesteparten av kommunene og fylkeskommunene rapporterer at lokalene er iht. arkivforskriften. Noen kommuner melder om avvik, og disse varierer fra mindre alvorlig til svært alvorlig. For dagligarkivenes del mener rundt 3 av 4 kommuner at deres lokaler er iht. arkivforskriften.

Alt i alt viser rapportene for 2015 en betydelig bedring fra 2010.

Etterslep på oppgaver

Området der flest kommuner og fylkeskommuner rapporterer etterslep er, i år som i fjor, klargjøring av eldre og avsluttede arkiver for avlevering til depot. Hele 74 % av respondentene oppgir et etterslep på oppgaven ordning og listeføring. Videre rapporterer veldig mange kommuner og fylkeskommuner også etterslep på utarbeidelse av arkivplan, avlevering, og generelt arbeid knyttet til eldre og avsluttede arkiver. Når det gjelder oppgaver knyttet til arkivdanning er det kvalitetssikring som utgjør det største etterslepet. 31 % av kommunene og fylkeskommunene har rapportert dette som en oppgave de opplever etterslep på.

Figur 11: Dersom det foreligger etterslep på spesifikke oppgaver, hvilke er disse?

Betjening av publikum virker å være den oppgaven kommunene har minst etterslep på – bare 3 % av respondentene rapporterer etterslep på dette. Veldig få kommuner og fylkeskommuner har ikke noe etterslep.

Privatarkiv i kommunene

I årets statistikk for kommunale arkivtjenester har kommunene og fylkeskommunene på slutten av spørreskjemaet blitt spurt om de oppbevarer privatarkiver. Svaralternativene var «ja, i folkebiblioteket», «ja, i kulturseksjon», «ja, annet» eller «nei». Hvis kommunen svarte ja på spørsmålet, så fikk de opp alle spørsmålene som tidligere ble sendt rett til folkebibliotekene. Bakgrunnen for at det ble spurt utfyllende om kommunens privatarkiver i årets undersøkelse var at det ble antatt at dette ville gi et bedre oversiktsbilde av kommunenes privatarkiver enn tidligere år.

Det ble forventet at de fleste kommuner enten ville rapportere at de ikke oppbevarte privatarkiver, eller at de oppbevarte privatarkiver i folkebibliotek. Tilbakemeldingene viser likevel at mange kommuner oppbevarer privatarkiver også i kulturseksjon/kulturetatt og diverse andre plasser (i hovedsak er dette kommunens sentralarkiv, bortsetningsarkiv, fjernarkiv/depot og lokalhistorisk arkiv/bygdearkiv).

Analyse av tallene som er rapportert inn for folkebibliotek blir analysert i årets statistikk for arkivinstusjoner og arkiv i bibliotek og museum (også kalt abm-statistikken). Det samme gjelder for privatarkivene som befinner seg i lokale avdelinger av museer og (lokale) depotinstusjoner (byarkiv, IKA m.m). Museer og arkivinstusjoner rapporterer i en egen undersøkelse, og tallene som kommunene har rapportert inn for lokale avdelinger er inkludert i disse.

Samlet sett har det blitt rapportert inn 4617 hyllemeter privatarkiv i kommunene og fylkeskommunene. 1475 hyllemeter av disse befinner seg *ikke* i folkebibliotek, museum eller byarkiv/IKA/fylkesarkiv. Disse 1500 hyllemetrene ligger spredt rundt omkring i ulike

bortsettingsarkiver, depotarkiver m.m i hele Norge, og har tidligere ikke blitt omfattet av Riksarkivets arkivstatistikk. Nå vet vi at kommunene i Norge sitter på en betydelig mengde lokale privatarkiver. Da bare et fåtall av kommunene har rapportert inn privatarkiver til statistikken, er det nok trygt å anta at 1500 hyllemeter bare er et minimumtall. 915 hyllemeter av disse er ordnet og katalogisert, noe som betyr at de i praksis er mulig å finne fram i. Til sammen oppbevarer kommunene hele 1400 private enkeltarkiver i sine bortsettingsarkiver, depotarkiver m.m.